

BALÁZS ISTVÁN

## *Globális problémák és nemzeti szabályozás: a szabályozási stratégiák kihívásai*

(A Nemzetközi  
Közigazgatás-tudományi  
Intézet [International Institut  
of Administrative Sciences  
IIAS-IISA] kongresszusa,  
Lausanne, 2011. július 4–8.)

A Nemzetközi Közigazgatás-tudományi Intézet (IISA)<sup>1</sup> a közigazgatás-tudomány egyetlen világszervezete, amelynek 1930-as alapításában országunk is részt vett és Magyar Zoltán személyében mindjárt az intézet működésének kezdetén alelnöki funkciót is betöltött. Magyarország az intézet munkájában mindig is aktívan vett részt, 1988-ban először adott otthont a volt szocialista országok közül az éves rendes konferenciának, amely a korabeli magyar közigazgatás-tudomány nagy elismerését jelentette. Klasszikusaink közül a nemrég elhunyt Lőrincz Lajos akadémikus több ciklusban is a szervezet alelnöke volt, csakúgy, mint Verebélyi Imre.

### I.

A kongresszus fő témaköre a *Globális problémák és nemzeti szabályozás: a szabályozási stratégiák kihívásai*<sup>2</sup> volt, melyen belül három résztémakör feldolgozására került sor plenáris üléseken és munkacsoportokban:

- A víz nemzetközi használata és kezelése
- Migráció és transznacionális kihívásai
- Az új szabályozás iránti növekvő szükségletek új területei

A fő témakör indokoltságát a következőkben foglalták össze a konferencia megnyitóján:

A globalizáció nyomán mindennapi életünk részévé vált, hogy az emberek a világ bármely pontján országuk határait meghaladó jelenségekkel vagy eseményekkel találják magukat szemben. A nemzetközi kereskedelem és befektetések ugyan nagy hasznot hoztak az elmúlt évtizedekben és kedvező hatással voltak a foglalkoztatásra, valamint a szegénység elleni küzdelemre egyaránt. Mindeközben szembesülni kellett az egyes országok közötti nagy különbségekkel és a globalizáció konkrét esetekben megmutatkozó hátrányos következményeivel a pénzügyi-gazdasági világválságban, a járványokban, a természeti katasztrófákban, a klímaváltozás hatásában és az ezekkel járó nemzetközi migrációban egyaránt. Ezekkel a problémákkal az egész világgözösség érintett akár a kiváltó, akár a hatásokat elszenvedő oldalon.

A problémákkal szembesülő közigazgatás minden országban meghatározott jogi keretek közt léphet fel, melyek az átláthatóság, pártatlanság, hatékonyság, felelősség és a törvényesség elveire épülnek. Ugyanakkor számos országban a jogi szabályozás minőségének javítása nem kapott elég figyelmet, amelynek egyik oka a különböző egymáshoz szorosan kötődő szektorokhoz tartozó szereplőket érintő szabályozási reform komplexitása. A problémákat tovább bonyolítja azok nemzetközi dimenziói. Miközben a szabályozás minőségének javítása egy-egy kormány hatékonyságának függvénye, amely kihatással van a piac és a nemzetközi kapcsolatok teljesítményére, a nemzetközi hatások miatt egyre nehezebb a reformokat megvalósítani és következményeiket kezelni.

<sup>1</sup> [www.iias-iisa.org](http://www.iias-iisa.org).

<sup>2</sup> [www.iias-congress2011.org](http://www.iias-congress2011.org).

Ebben az összefüggésben a lausanne-i konferencián a hangsúly arra helyeződött, hogy miképp lehetne jobban kezelni a problémákat a nemzetközi egymásra hatás körülményei közt?

## II.

A három rész téma célja volt a szabályozás által leginkább érintett konkrét területeken vizsgálni a problematikát.

### 1. rész téma: *a vízkészlet nemzetközi használata és kezelése*

E témakör aktualitását az adja, hogy a vízhez való hozzájutás és vízkezelés a világ számos pontján növekvő fontosságú. Hosszú időn keresztül a vízhez való hozzájutást ingyenes vívmányként kezelték, miközben a vízkészletek felosztása és kezelése, felhasználása egyre nagyobb nemzetközi konfliktusokhoz vezet különösen a vízhiányos területeken. A vízmegosztás és felhasználás szabályozása egyre inkább csak nemzetközi dimenzióban képzelhető el. Ugyanakkor a vízforrások felhasználása, az árképzés, a kezelés igazgatási struktúrája stb. a nemzeti kormányok hatáskörébe tartozik és a közpolitika fontos területe.

### 2. rész téma: *a migráció és transznacionális kihívásai*

A növekvő globalizációval párhuzamosan számos ország találja magát szemben határain bevándorlásra váró néptömeggel. A népességmozgás kezelése ugyanakkor napjainkra már meghaladta a nemzeti kormányok lehetőségeit. Számos ország felismerte ezért annak fontosságát, hogy a migrációs tömeg kezelésének jogi szabályozását a foglalkoztatottság, a lakhatás, a társadalombiztosítás stb. területén egységesen próbálja kezelni. A nemzetközi migráció okozta problémák azonban nem csak a célországokat érintik, hanem az elvándorlással érintett országokat is, a hátramaradt népesség tekintetében. A probléma kezelése egészen más közigazgatási

készségeket és képességeket, hozzáállást követel meg a származási és befogadó országok közt a siker érdekében, mint eddig.

### 3. rész téma: *„az új szabályozás iránti növekvő szükségletek új területei*

Számos országban csökkent a nép kormányba vetett bizalma. Ennek egyik fő oka a társadalmi problémák megoldására irányuló szabályozás hatástalansága, elégtelensége. A pénzügyi világválság következtében több országban is szükségét érezték a pénz és tőkepiac ellenőrzése kiterjesztésének, amely új szabályozás nyomán lehetséges. Ennek a szabályozásnak ugyanakkor van egy elkerülhetetlen nemzetközi dimenziója, amely felveti a tárgykört érintő jogi szabályozás koordinációjának centralizációját és a felelősségi szintek felosztását a nemzetközi és a nemzeti, valamint a területi kormányzati szintek közt. A problematika még tovább osztható a közszféra és a versenyszféra, illetve a magánszféra közt.

## III.

*Milyen vezetőkre van szüksége a jövő közigazgatásának?* címmel, valamint interkontinentális közigazgatási fórumra *A közigazgatás szerepe a szegénység elleni küzdelemben* címmel ENSZ-fórumra került sor.

1. *Az interkontinentális közigazgatási fórum Milyen vezetőkre van szüksége a jövő közigazgatásának?* témakörén belül a következők merültek fel.

Az interkontinentális közigazgatási fórum célja megismerni és megtárgyalni a világ különböző közigazgatási régióinak álláspontját egy aktuális közigazgatási témakör kapcsán.

A különböző régiók tapasztalatai alapján a fórum legelőször is arra tett kísérletet, hogy a jövő közigazgatási vezetőivel szembeni *kompetencia követelményeket* próbálja beazonosítani.

Ezek közé tartozik: naprakész általános ismeretek, formális előírások betartása, gazdasági folyamatok megértése, menedzseri képességek, technológiai kérdések megértése stb. („*hard*” elemek). Fontos jó tulajdonság (minőség) az emberség, empátia: hazai és nemzetközi szinten, fogékonynak kell lenni az emberek származási országa szerinti kultúrára, történelemre, kommunikációra és tárgyalási képességre egy olyan globalizálódó világban, amelyben a politika minden területe nemzetközi dimenziókat érint, és kölcsönös függőség van az egyes országok közt („*soft*” elemek).

2. *A vezetők képzése* tekintetében különbséget kell tenni a karrier különböző szakaszai közt.

A vezetővé válás előtti előmenetel során a kompetenciák fejlesztésének üteme és azok egymásra hatása a meghatározó, de azt rendszerezetten kell végezni. A jövő vonatkozásában számolni kell a majdnem általánossá vált cinizmussal és érdektelenséggel a közügyek iránt.

A vezetővé válást követően a problémák megoldásán való gondolkodás és annak rendszeres gyakorlása kerekasztal vagy nemzetközi szemináriumok formájában célszerű.

A problémamegoldó gyakorlatok keretében külön kell készülni a külső nyomásgyakorlás különböző módozatainak a feldolgozására, így különösen a képviselők, a szakmai szervezetek és a médiák vonatkozásában.

3. *Az ún. „Braibant” konferenciák sora 2002-ben kezdődött*, amikor az azóta elhunyt francia Guy Braibant professzor, államtanácsos, az IISA meghatározó ideológusa kezdeményezésére évente ismétlődő tudományos konferenciát szerveztek. Azóta az IISA a világ közigazgatással foglalkozó elismert személyiségei közül kér fel előadókat a közigazgatás aktuális témaköreiből az éves konferenciára. Ez évben a választás Geraldin Fraser-Moleketi asszonyra, az ENSZ Globális Kormányzással foglalkozó szervezetének igazgatójára esett. Hazájában az előadó több ciklusban is miniszteri tisztséget töltött be a közigazgatásért és

közszolgálatért felelős tárcánál, volt parlamenti képviselő és az Afrikai Nemzeti Kongresszus elnökségének tagja, továbbá az apartheid elleni harc emberi jogi aktivistája a későbbi elnök Mandela mozgalmában.

3.1. Moleketi asszony előadásának elején leszögezte, hogy a válság megnyitotta az utat a változások előtt a kormányzásban és a közigazgatásban egyaránt. A probléma középpontjában az áll, hogy megbukott az eddig uralkodó kormányzati modell, az „üzleti modell”, vagy más néven a piaci kormányzás modellje, amely a kormányokra erőltette a magánvállalkozások módszereit, értékrendjét és normáit egyaránt. Ez abból a feltevésből indult ki, hogy a kormány kevésbé hatékony, mint a versenyszféra, mert el van zárva a piac szigorától és túl védett. Ez az önkényes feltevés offenzívához vezetett a kormányzás felé és sok helyen ez még ma is így van. Ez a támadás a „közigazgató állam” ellen irányult, amely a II. világháborút követő újjáépítéshez és az 1950–1960 közti fejlődéshez és dekolonizációhoz köthető. Az államot gyengítő támadás érdekes módon nem érintette a hadi és biztonsági költségvetést, amely fontossága még növekedett is az elmúlt évtizedben. Ugyanakkor az országok egy jelentős részében a válságot a közszolgáltatások jelentős csökkentésével próbálták kezelni. A szociális szolgáltatások csökkentése és a kiszereződések rendszere megváltoztatta a kormányok és az állampolgárok viszonyát. A kiszereződések és a privatizáció megnövelte a szolgáltatások költségeit és utat nyitott a korrupció és a közpénzek elszikkasztása előtt. Mindezek következtében sok országban csökkent a kormányzásba és a közigazgatásba vetett bizalom és bekövetkezett a társadalmi tőke és a közszolgáltatások eróziója.

Sok helyen ezek a negatív tendenciák együttes hatása oda vezetett, hogy mély szakadék alakult ki kormány és népe között. A munkanélküliség növekedése különösen a fiatalok közt, a szociális szolgáltatások visszaesése, a jövedelemkülönbségek gyarapodása a korrupció elterjedésével hozzájárult a tár-

sadalom cinizmusához, zavarodottságához egyaránt. Nagy kockázata van annak, hogy a polgárok ne bízzanak a kormányukban és ne vegyenek részt a kormányzásba. Ezzel maga a demokrácia kerül veszélybe. Ha a polgárok elvesztik érdekeltségüket a kormányzásban, akkor az egy szűk elit kezébe kerül, amely kisajátítja magának az államot. Az elmúlt hónapok eseményei jól mutatják ennek gyakorlati veszélyét.

Ebben a válság okozta káoszban a rend helyreállításához olyan vezetőkre van szükség, akik elhivatottak és szakmailag hozzáértők. Ehhez azonban az is kell, hogy az állam és a közigazgatás intézményrendszere megerősítésre kerüljön, a közösségi létesítmények visszakerüljenek állami kézbe és olyan strukturált környezet kerüljön létrehozásra, amelyben a polgárok felelősen részt vehetnek a kormányzás folyamatában. Olyan helyzetet kell kialakítani, amelyben az emberek érzik, hogy a válság elleni harcban „mindenki egy hajóban van”.

3.2. Az állam meggyengítésével a demokrácia is gyengült, amely az együtttartozás érzésére épül és arra, hogy a hatalom nem csupán a népé, hanem annak érdekében is kerül alkalmazásra. A hatalom részesének érzése nélkül sem a kormányzásban való részvétel, sem beléje vetett bizalom nem lehetséges. Az „üzleti modell” a kormányzást a szakértőkre hagyta azzal, hogy a végrehajtással megbízott technokraták számára az eredményesség és hatékonyság volt a kizárólagos szempont. Ez a felfogás a polgárokból szolgáltatásokat igénybevevő ügyfeleket, fogyasztókat csinált az 1980–1990-es évektől, amelynek hatása a demokráciára lesújtó lett. A neoliberális modellel egyetlen mozgatója a magánszférát és az egyén jogait megerősítő racionalitás. A felfogás érvényesítése következtében meggyengült az állam, különösen a végrehajtó hatalmi ág. Az az elképzelés érvényesült, miszerint a legjobb kormányzás az állam méretének csökkentése, mert a kormányzás nem más, mint a magánszféra korlátozása, ami csak a közrend, közbiztonság és az igazságszolgáltatás területén igazolható.

A válság hatásai azonban azt a képet adják, hogy a polgárok a kormányuktól várnak megoldást. A válság okozta időzített bombákat csak egy erős és hatékony állam, hozzáértő és demokratikus kormány tudja hatástalanítani.

Vissza kell adni az embereknek azt a hitet, hogy lehet és kell valamit tenni, és érdekük fűződik az eredményhez.

#### IV.

A konferencián az IISA két állandó kutatócsoportja, a *Globális kormányzás* és a *Közigazgatás-történeti* is ülést tartott és tájékoztatott kutatási eredményeiről.

1. A globális kormányzással foglalkozó kutatócsoport a „közigazgatási térség” fogalmával és a globalizációban játszott szerepével, valamint a közszolgáltatásra gyakorolt hatásaival foglalkozott.

1.1. A francia Gerard Timsit professzor előadásában<sup>3</sup> a közigazgatási globalizáció, a közigazgatási térség és a közszolgálat szakmaisága közötti szoros kapcsolódásokra hívta fel a figyelmet. Bár az eredetileg az EU keleti bővítésénél alkalmazott közigazgatási tér fogalom mára a világ más régiói sajátos közigazgatási vonásaira is alkalmazott kifejezés, elemezhető empirikus tapasztalatai azonban csak az *Európai Közigazgatási Térnek* (ESA) vannak. Az ESA célja előbb az újonnan belépő országok felé a csatlakozási feltétel és megfelelő közigazgatási kapacitás elérése volt a közösségi vívmányok betartatása és alkalmazása céljából, de napjainkra fokozatosan az EU integráció építő elemévé vált. Az EU működésében egyaránt meghatározók a „formális és az informális közösségi vívmányok”. A közigazgatásra ezen utóbbiak a meghatározók, hiszen a megfelelő közigazgatási kapacitás szervezeti, eljárási és módszerbeli mikéntjére nem terjedhet ki az Unió szabályozás, az válto-

<sup>3</sup> GERARD Timsit; *La notion d'espace administratif*, [www.iias-congress2011.org](http://www.iias-congress2011.org).

zatlanul a nemzeti szuverenitás körébe tartozik. Ugyanakkor a tagországok közigazgatási kapacitásának egyirányú fejlesztése az Unió versenyképességének alapvető feltétele, ezért a tagországok közigazgatási reformjainak ezt kell szolgálniuk.

Az ESA azonban horizontális fogalom, amely – nem lévén az EU-nak saját önálló közigazgatása – a tagországok közigazgatásában decentralizált módon hat.

Nincs tehát meg a klasszikus közigazgatási hierarchia az eszközök közt, ezért más mechanizmusok érvényesülnek az „informális közösségi vívmányok” útján.

1.2. Ezek az új vonások újabb és újabb kérdéseket vetnek fel a jövőt illetően a közigazgatás korábbi olyan klasszikus elvei érvényesülése tekintetében, mint a jogszerűség, ellenőrizhetőség, elszámoltathatóság stb. Ezek a kérdések a jövő kutatásainak meghatározó elemei lesznek, de nemcsak Európában, hanem a világ más közigazgatási régióiban egyaránt.

A közszolgálat tekintetében megállapítást nyert az, hogy az NPM súlyos károkat okozott a hagyományos karrierelvű közszolgálati rendszerekben, amelyek értékeit – a megváltozott feltételek és elvárások mentén – helyre kell állítani.

2. A közigazgatás-történeti kutatócsoport a konferencia két résztémakörének, a migrációnak és a vízkezelésnek a történetét dolgozta fel. Ezenkívül foglalkozott az IISA történetével, annak haladó, demokratikus eredményeivel és a II. világháború alatti problémás időszakával, megemlítve ebben Magyary Zoltán szerepét.

A konferencián új elemként volt jelen az a szervezési módszer, miszerint az egyes témakörökbe felkért, illetve prezentációra elfogadott előadók egyenlő arányban kerüljenek ki a tudomány és a gyakorlat képviselői közül.

Az egyes paneleknek ezen elveket követve külön felelősei voltak, míg a konferencia fő előadója Geert Bouckaert volt a Löweni Katolikus Egyetemről.

## V.

A konferencia tudományos eredményeit annak sokrétűsége miatt nehéz részletesen összefoglalni, de a legfontosabbakat tézisszerűen – felvállalva a szubjektív értékelés veszélyét – a következőkben lehet összefoglalni:

1. Az állam és a közigazgatás szerepe átértékelődött az elmúlt évek gazdasági-pénzügyi és más világválságai kezelésének kényszerében. Ennek során megmutatkoztak a több évtizede érvényesülő neoliberais államfelfogás és ennek keretében a piaci mechanizmusok közigazgatási alkalmazását üdvözítő irányvonal, az „Új közmenedzsment” (NPM) által okozott károk, amelyek elgyengítették és korrupptá tették az államot és a közigazgatást, a deregulációval pedig szabályozatlanul hagytak számos területet, különösen a gazdasági élet terén.

Mindezek nyomán a megakrízisek kezeléséhez az államoknak nem voltak megfelelő eszközei, ezért késett vagy kevésbé volt hatékony a szükséges beavatkozás, Ennek felismerése vezetett oda, hogy az állami szerepkörök és a közigazgatás megerősödjenek a neo-weberi állam irányát követve. Ebben az új, formálódó eszmekörben azonban a „neo”-tartalommal való kitöltése még nagyon az elején tart, és országoként, kontinensenként eltérő prioritással bír. Konszenzus mutatkozik viszont abban, hogy az erősebb állam és közigazgatás új, az eddigieknél erősebb ellenőrzési mechanizmusokat igényel növekvő társadalmi részvétellel.

2. A jogi szabályozás szükségessége elsősorban a gazdasági és pénzügyi közigazgatás területén fokozódik azzal, hogy az ezeken a területen különösen elszaporodott ún. független szabályozó közhatóságok önállóságát a kormányzati felelősség érvényesítése céljából felül kell vizsgálni. A piaci önszabályozás és a független szabályozó hatóságok ugyanis csődöt mondtak a válságok megelőzésében és kezelésében egyaránt. A válságok minden

igazgatási területre kihatottak, de következményként két területen különösen erősen hatottak. Az egyik ilyen terület a természeti erőforrások és az energia igazgatása. A másik terület pedig a válságok következtében felerősödött migráció. A természeti erőforrások, valamint az energiajog és igazgatás tekintetében az államnak az eddigieknél erőteljesebben kell beavatkoznia a piaci viszonyokba, a közérdek védelmében.

3. A migráció tekintetében a tiltásokra és szankcionálásra épülő nemzeti stratégiák egyre kevésbé alkalmazhatók. A migrációt hosszabb távon sem meggátolni, sem lassítani nem lehet, de nem is célszerű, mert a fejlett országok előregedő lakossága a fenntartható fejlődést nem tudja megoldani. Mindezekre tekintettel az előnyök a migránsok társadalmi integrációja, képzése által érvényesíthetők, a jelenlegi hátrányos következmények kezeléséhez képest. Ez tehát egy új szemléletet igényel, de persze a migránsok részéről is.

4. Az új állami és közigazgatási feladatokhoz új típusú vezetőkre és köztisztviselőkre van szükség. A közszolgálat területén is nagy károkat okozott az „Új közmenedzsment” érvényesülése. A klasszikus karrierrendszerű közszolgálat értékeit egyre több országban váltotta fel a versenyszféra munkaerő-piaci megoldásaihoz közelebbi állás (vagy munkaköri) rendszer. Ennek nyomán viszont nagymértékben csökkent a köztisztviselők általános közigazgatási tudása, szakmaisága, újrateret kapott a zsákmányrendszer és megnövekedett a korrupció. Az is tény, hogy a közszolgálati pálya vonzása is csökkent, ami egyes területeken munkaerőhiányhoz, kontraszelekcióhoz vezetett. Ez rontja a közszolgálat teljesítményét és minőségét is. Sürgető feladat ezért a közszolgálat stabilitásának, szakmaiságának és komparatív előnyeinek növelése egy új, a megváltozott körülményekhez adaptált közszolgálati rendszer kiépítésével.

A konferencia szakmai-tudományos eredményei mellett meg kell azonban jegyezni azt is, hogy a legtöbb témakörben csak az elemzésig, vagy problémafelvetésig sikerült eljutni, de megoldási javaslatok kidolgozásáig nem.

A fő kérdés, hogy mi jön a közigazgatásban az NPM után, továbbra is megválaszolatlan maradt. A tudományban éppen olyan tanácstalanság mutatkozik, mint a gyakorlatban a legtöbb közigazgatás-fejlesztési programban a gyakorlatban. Miközben az üzleti módszerek közigazgatási alkalmazásának általános irányvonalát ma már többségében elutasítják, egyes elemeit nem, és így azok tovább élnek. Ugyanakkor az NPM alternatívjaként alakuló új irányvonal még nem állt össze egy egységes koncepcióvá és nem vált általánosan elfogadottá a neoweberi állam és közigazgatás fogalma sem.

Az erős állam erős közigazgatása nem feltétlenül jelenti a hagyományos „weberianus” modellt felélesztését és csupán a kor megváltozott körülményeihez történő igazítását.

Az elhúzódó válság egyszerre követeli meg az állam cselekvésének megerősítését, miközben az állami és közigazgatási kapacitások extenzív növelésére nincs költségvetési fedezet. Mindezekre tekintettel nem lehet lemondani az MPM által abszolutizált hatékonyságnövelő eszközök egy részének további alkalmazásáról sem.

Ez különösen a közigazgatás működésének egyik legköltségesebb eleménél, a humán erőforrás esetében mutatkozik meg, ahol az NPM legmélyebben forgatta fel a korábbi, elsősorban karrierrendszerű közszolgálat értékrendjét, és mára erősen korlátozta érvényesülési körét a világon.

Ugyanakkor a megváltozott feltételekhez és társadalmi elvárásokhoz adaptált új közszolgálati rendszer kimunkálása nem lehet azonos a korábbi értékek egyszerű visszaállításával. A rugalmasabb és hatékonyabb közigazgatáshoz, a technikai fejlődés közigazgatási kezeléséhez és előnyeinek közigazgatási alkalmazásához más kompetenciák és más menedzsmenteszközök szükségesek, mint korábban.

Mivel pedig a globalizálódó világban az egyes országok és azok regionális integrációjának piaci versenyképessége és eredményessége nem kis mértékben a közigazgatás minőségének függvénye, a változások közigazgatási adaptációja stratégiai feladat.

A 20. század első harmadának nagy, a közigazgatás hatékonyságának, eredményességének követelményét a közigazgatás jogszerűségével, szakszerűségével, folyamatosságával stb. szembeállító vitája egy más szinten ugyan, de újratermelődött. Elég csak visszautalni a közigazgatási térségek kapcsán felvetődött „hard” és „soft” szabályozási alternatívára, amely nemcsak rugalmasságot ad a közigazga-

tás számára a közfeladatok ellátásában, de növeli a közigazgatási döntések diszkrecionális jellegét, ami az átláthatóság és ellenőrizhetőség szempontjából sem feltétlen helyes út.

Az ilyen és hasonló kérdésfeltevések határozták meg a konferencia tudományos légkörét azzal, hogy a kutatótevékenység felgyorsításával mielőbb megfelelő válaszokat kellene találni.

Ebben az egyre intenzívebbé váló kutatómunkában reményeink szerint – az elmúlt néhány év kihagyását követően – Magyarország is visszatérhet az IISA keretében végzett kutatótevékenység hagyományaihoz.

### *Globális problémák és nemzeti szabályozás: a szabályozási stratégiák kihívásai*

A Nemzetközi Közigazgatás-tudományi Intézet (IISA) a közigazgatás-tudomány egyetlen világszervezete, mely 1930-as alapításában Magyar Zoltán személyében országunk is részt vett. Az intézet éves nemzetközi konferenciáin dolgozza fel a világ közigazgatásának és közigazgatás-tudományának aktuális kérdéseit.

Az idén a Svájci Lausanne-ban lévő Közigazgatási Felsőoktatási Intézet (IDHEAP) adott helyet az éves konferenciának, fő témaköre a *Globális problémák és nemzeti szabályozás: a szabályozási stratégiák kihívásai* volt.

Ezen belül három részmakör feldolgozására került sor plenáris üléseken és munkacsoportokban: a víz nemzetközi használata és kezelése, a migráció és transznacionális kihívásai, valamint az új szabályozás iránti növekvő szükségletek új területei.

Ezekon kívül interkontinentális közigazgatási fórumra került sor *Milyen vezetőkre van szüksége a jövő közigazgatásának?*, valamint *A közigazgatás szerepe a szegénység elleni küzdelemben* címmel.

A konferencia minden megtárgyalt témakörének végső fő kérdése az volt, hogy mi jön a közigazgatásban az elmúlt évtizedekben meghatározó, az államot és a közigazgatást meggyengítő „új köznevezsmet” irányvonala, az NPM után?

A fő és részmakörök egyaránt az NPM következményeként megvalósult olyan változások, mint a dereguláció és a globalizációt szolgáló szabályozási reform programja, a közhatalmi eszközök visszaszorulása, a hagyományos közszolgálati értékek háttérbekerülése, a „service public” eszméjének feloldódása a közszolgáltatások privatizációjával stb. okozta torzulásokról és azok kiigazításának lehetséges útjairól szóltak.

Ez a fő kérdés az élénk viták ellenére továbbra is megválaszolatlan maradt. A tudományban éppen olyan tanácstalanság mutatkozik, mint a gyakorlatban érvényesülő legtöbb közigazgatás-fejlesztési programban. Miközben az üzleti módszerek közigazgatási alkalmazásának általános irányvonalát ma már többségében elutasítják, egyes elemeit nem és azok tovább élnek. Ugyanakkor az NPM alternatívájaként alakuló új irányvonal még nem állt össze egységes koncepcióvá és nem vált általánosan elfogadottá a „neoweberi” állam és közigazgatás fogalma, sőt elnevezése sem.

Sokak szerint a válságok felszámolásához szükséges és áhított erős állam erős közigazgatása nem feltétlenül jelenti a hagyományos weberi modell felélesztését és csupán a kor megváltozott körülményeihez történő igazítását.

A vita folytatódik, így aztán a konferencia szakmai-tudományos eredményei inkább jellemezhetők az NPM kritikájával, mint az új irányvonal „neo” tartalmának kitöltésével.